bilostí k jednání, nepokládá je za stát samostatný, nýbrž za stát vedlejší, podřízený státu vrchnímu, hlavnímu — carství Ruskému. Naproti Finsku má vladař hlavního státu zvláštní práva jakožto car ruský. Manifest z roku 1899 jest právoplatný, ač odporuje interesům a zemskému zřízení Finska; vydán byl císařem, držitelem státní moci vrchní (srv. analog. poměr říšského zákonodárství německého k Elsasku-Lotrinsku). Jakožto císař jest ruský panovník vladařem absolutním, jenž z právomoci vladařské státu nadřaděného upravil působnosť sněmu státu vedlejšího bez jeho souhlasu.[1])

K doplnění literatury o otázce finsko-ruské buďtež ještě uvedeny spisy: *Schybergson*, Geschichte Finnlands. Deutsche Bearbeitung v. Fr. Arnheim, Gotha, 1895. — *Hermanson*, Finlands statsrättsliga ställnig. Helsingfors, 1892. — *Danielson*, Finlands inre självständighet, 1892; Finlands Vereinigung mit dem russischen Reiche. Helsingfors, 1891. — *Г. Бороніусъ*, Акты для выясненія политическаго положенія великаго княжества Финляндскаго. Гельсингфорсъ, 1890. — D. *Filosofoff*, Finland och Rysland (šved. překlad z ruského), Helsingfors, 1899. — *Delpech*, La question finlandaise v Revue génér. d. dr. intern. public, 1899. — *Nisbeth Bain*, Finland and the Tsar ve Forthnigthly Review, 1899. — Dr. J. N. *Reuter*, Russia in Finland v Nineteenth Century, 1899. — J. *Westlake*, The case of Finland v National Review, 1900. — Van der *Vlugt*, Le conflit finlandais. Paris, Éd. de l'Humanité nouvelle, 1900. — B. *Minzes*, Staatsstreich in Finnland und national- russische Eroberungspolitik. Berlin 1899. — *Pro Finlandia*. Les adresses internationales à S. M. l'Empereur-Grand-Duc Nicolas II. Stockholm-Berlin, 1899. *Dr. J. Trakal.*

Mezinárodní právo

Revue de droit international et de legislation comparée (red. T. M. C. Asser, Rolin Jaequemyns, J. Westlake, E. Nys, Ed. Rolin) II. série, T. II. (32. année) 1900. No. 1—6. Bruxelles. — Ze statí všeobecného rázu obsažených v posledním ročníku tohoto pečlivě redigovaného časopisu uvádíme předem úvahu prof. university Athenské G. *Strcita*: *Les grandes puissances dans le droit international*, kteráž v podstatě srovnává se s názory, jež v předešlém ročníku (1899) projevil E. *Nys* v článku: *Le concert européen et la notion du droit international*. V mezinárodní politice 19. století vystupuje stále více a více v popředí skupina velmocí evropských, jakožto skupina vládnoucí a rozhodující ve společnosti států. Zjev tento jest v rozporu s principem rovnosti všech států, i jde o to, je-li hegemonie hexarchie evropské principem právním, zárodkem jakési aristokratické organisace společnosti mezinárodní. Oba spisovatelé uvedených statí, hledíce k zájmům menších a slabších států, to popírají a dovozují, že právo suverenity a rovnosti všech států v poměrech mezinár. jest právo základní, absolutní a nezadatelné. Právu tomu příčí se zásadně jakákoliv donucovací a rozhodující moc několika velmocí. Jest to organisace a převaha rázu politického, nikoliv právního.

Ern. *Nys*, *Un chapitre de l'histoire de la mer*, sleduje vliv velikých moří na dějiny mezinárodního práva a civilisace vůbec. Starověk a středověk jest obdobím moře středozemního, v němž vyvinuly se staré právní obyčeje námořního práva evropského. Dobu tu zakončují zámořské objevy koncem 15. stol., i lze pak mluviti o éře atlantické. V nejnovější době oblasť oceánu tichého vystupuje v popředí. — V jiném pojednání: *Notes sur la neutralité*, týž spisovatel pojednává o dějinách a formách neutrality po stránce historické a literární v souvislosti s ethickou theorií legitimity války i doličuje, že neutralita jsouc jakožto fakt stejného stáří s válkou, jest institucí právní teprve

[1]) Výkladům *Rehmovým* odporuje nyní zvláště prof. *Hermanson* z Helsingforsu v Deutsche Juristenzeitung 1901 č. 2.

v posledních stoletích. Ze zvláštních druhů neutrality probírá pak podrobněji zejména t. zv. stálou neutralitu, kteráž objevuje se teprv počátkem 19. stol. v právu mezinárodním (Malta, Švýcary, Krakov, Belgie, Lucembursko, Congo), majíc hlavní příčiny své ve vzájemné řevnivosti převládajících velmocí evropských. — Do téhož oboru spadá stať Fr. *Bajera*, *Navires de guerre et ports neutres*, zabývající se otázkou, mají-li v době války válečné lodi připuštěny býti do neutrálních přístavů. Institut práva mezinárodního přijal v této příčině r. 1898 zásadu zavřených přístavů a v témž smyslu projeveno bylo i přání konference Haagské (1900). B. navrhuje revisi a modifikaci přijaté zásady ve smyslu principu přístavů otevřených aspoň pro jisté případy a s přesným omezením časovým (dle reglementu dánského).

H. C. R. *Lisboa*, *Du service consulaire*, uvažuje de lege lata i ferenda úkony konsulů (správní, notářské a soudní), požaduje pro úřad konsulární odborné vzdělání diplomatické, ale též výsady a imunity diplomatických osob (osobní i úřední, incl. částečné exterritoriálnosti a výjimky daňové i jurisdikční). Rovněž nepřeje zásadnímu různění mezi konsuly obchodními a konsuly z povolání, zvláště pokud onino jsou příslušníky státu, jehož zájmy zastupují.

Šíření zásad evropského práva mezinárodního u států asijských dokládá H. *Harburger* některými případy z čínsko-japonské války (1894—95) ve stati: *Du manque de parole des prisonniers de guerre* (dle prof. japonské námořní akademie S. Takahashi).

Ch. *Descamps*, *Conférence internationale de la paix: Règlement pacifique des conflits internationaux*, uveřejňuje v plném znění zprávu třetí komisse konference Haagské (1900) o úpravě mezinárodního soudu rozhodčího (otištěno z officielní publikace nizozemského ministerstva zevních záležitostí: Conférence internationale de la paix, La Haye, 1899). K této stati (resp. ku *konferenci Haagské*) jakož i k pojednání J. *Westlake-a* (prof. university Cambridgeské): *L'Angleterre et les républiques Boers*, vrátíme se při jiné příležitosti.

L. v. *Bar*, *Observations sur les principes du droit international concernant les impots notamment les doubles impositions*, probírá otázku zdanění po stránce mezinárodní, kterouž zabývá se právě též zvláštní komisse institutu práva mezin. a jejíž řešení stíženo jest souvislostí otázky právní s úvahami slušnosti, fiskální praxe a s poměry národohospodářskými. B. přikazuje daně reální (z nemovitostí a živností) státu rei sitae, daně osobní (zvláště důchodové) státu domicilii. Dvojí zdanění odůvodněno jest z důchodu plynoucího z nemovitostí neb podniků výdělkových, zdaněných již daní reální dle zásady naduvedené ve státě jiném. Daň dědická připadnouti by měla státu, jehož příslušníkem byl zemřelý v době úmrtí. B. ostatně připouští četné modifikace výjimečné těchto zásad.

Poměrná část článků Revue d. d. int. vztahuje se k otázkám soukromého práva mezinárodního. P. de *Paepe*, *De la loi applicable à l'état, à la capacité et aux meubles des étrangères*, srovnává zákonodárství francouzské, belgické, italské a německé, a vyslovuje se v příčině stavu a právní způsobilosti cizinců pro užití zákona státu, jemuž přísluší (nikoliv lex domicilii). Totéž by mělo platiti o věcech movitých, pokud jsou universitates, kdežto ohledně věcí ut singuli by nastoupila lex domicilii. — M. L. *Olivi*: *Le projet néerlandais de programme pour la troisième conférence de droit international privé*. Holandská vláda vypracovala a předložila vládám ostatním návrhy k třetí konferenci o mezinárodním právu soukromém (v Haagu 1900) týkající se otázek manželství, rozvodu a rozloučení a dědické posloupnosti. O. posuzuje návrhy ty příznivě a doporučuje je k poradě. — A. *Pierantoni*, *De l'exécution des sentences arbitrales en France*, uvažuje otázku výkonu cizích rozsudků rozhodčích (případ princezny del Drago 1899) i souhlasí s nejnovější praxí francouzskou, kteráž posuzuje nálezy rozhodčí per analogiam rozsudků soudních. — J. *Péritsch*, *Un cas de naturalisation collective en dehors de toute cession de territoire* (případy hromadné naturalisace dle konsulární konvence turecko-srbské (1896) následkem smlouvy Berlínské 1878.)

Z ostatních statí uvádíme ještě: Kaarlo *Ignatius*, *Le ministère public et la theorie pénale* (všeobecná studie o povaze a důvodu práva, deliktu, trestu, trestního processu a úkonech státního žalobce); A. *Nerinck*, *La constitution de la république fédérative des colonies anglaises en Océanie* (nová ústava federace australsko-anglické pod korunou velkobritskou: Queensland, New-South-Wales, Victoria, South- a West-Australia s příslušnými ostrovy, dle aktu parlamentu anglického z r. 1900); Y. Effendi *Vazzidi*, *La propriété immobilière en Turquie et l'art. 1737 du Medjellé* (různé formy nemovitého vlastnictví v Turecku dle nového zákona občanského). M. *Kovalevsky* podává zajímavý příspěvek k dějinám konstitučního zřízení (*La constitution Vénetienne jugée par les publicistes des XVI., XVII. et XVIII. siècles*; É. *Mocquart* příspěvek k seznání zákonodárství amerického (*La nouvelle loi fédérale des États-Unis sur la faillite*). Kromě těch obsahuje ročník v každém čísle bibliografické a j. drobnější zprávy. *Dr. J. Trakal.*

Archiv f. öff. Recht, XV (1900) přináší v 1. seš: Prof. Dr. L. v. *Bar*, Neue Principien u. Methoden des internationalen Privatrechtes, kritické to úvahy o názorech obsažených v novějších pracích Jos. *Jitty*: La méthode du droit internat. privé (v Hágu, 1900); Das Wesen d. intern. Privatrechtes (Arch. f. öff. Recht, XIV), E. *Zitelmanna*, Internationales Privatrecht (v Lipsku, 1897—98) a Fr. *Kahna*, Über Inhalt, Natur u. Methode des intern. Privatrechtes (Jena, 1899). V seš. 4. odpovídá zas Amsterdámský prof. J. *Jitta*, Alte u. neue Methoden des intern. Privatrechts. — *Zeitschrift f. intern. Privatr. u. Strafr.* IX (1899): G. *Walker*, Zur Verlassenschaftsabhandlung nach in Oesterreich verstorbenen Ausländern; C. *Barazetti*, Die örtlichen Grenzen der neuen österr. Civilprocessgesetze; M. *Klein*, Das deutsche Reichsgericht u. die österr. Executionsordnung. — *Czasopismo prawnicze i ekonomiczne*, I (1900): Dr. St. *Wróblewski*, Austrya a berneńska umowa o międzynarodowej ochronie praw twórców (seš. 3 a 4). *Dr. J. Trakal.*

Prof. Dr. Aug. *Pierantoni*, *Die Fortschritte des Völkerrechtes im XIX. Jahrhundert.* Übers. v. Dr. Fr. Scholz. Berlin, F. Wahlen, 1899. VI. + 132 str. Nejnovější tato publikace znamenitého stoupence skoly Mancinioyy v Italii jest sepsána ve vzletné formě úvodní řeči k zahájení akademického roku 1898/99 na universitě »Sapienza« v Římě. Předeslav krátký mistrný přehled vývoje práva mezinárodního až k počátku 19. stol. (str. 1—46), zabývá se P. pak zejména soustavou mezinárodní založenou na umělém díle Vídeňského kongresu a reakcí svobodářskou i národnostní, na kteréž měla Italie nemalý podíl, až do kongressu Berlínského 1878 (str. 47—106). Zároveň sledovány jsou ve velkých rysech a v souvislosti s udalostmi politickými pokroky práva mezinárodního docílené zejména kongressem Vídeňským (1814) a Pařížským (1856). Kdežto v této části spisu hleděno jest předem k postupnému pokroku principu národnostního, věnována jest kapitola závěrečná (str. 107—132) ostatním závažným zjevům v oboru právních poměrů mezinárodních (Ženevská konvence. Bruselská konference 1874, neutralita Švýcarska, Belgie, Lucemburska, Conga, průplavu Suezského, rozšíření smluv mezinárodních všeho druhu, kolonisace, konsulární soudnictví na východě, založení a práce institutu práva mezinár., konferencí interparlamentních, mezinárodní soudnictví rozhodčí, pokroky soukromého práva mezin. a j.). P. jest otevřeným a horlivým zastancem zásad italské školy práva mezinárodního, jejíž dějiny druhdy napsal (Geschichte d. italien. Völkerrechtsliteratur, übers. v. Dr. L. Roncali, Wien, Manz, 1872), zásady non-intervence a principu národnostního. Jeho náčrtek dějin práva mezinárodního v uplynulém století svědčí opět o výtečném peru historickém. *Dr. J. Trakal.*

A. *Pillet: Recherches sur les droits fondamentaux des états dans l'ordre des rapports internationaux et sur la solution des conflits qu'ils font naître.* Paris, Pedone, 1899. 107 str. Studie tato zabývá se nejzávažnějšími otázkami